

Beleidsregel Opleggen van een last onder dwangsom bij schoolverzuim Ede 2026

Beleidsregel inzake de toepassing van een last onder dwangsom bij handhaving van de Leerplichtwet 1969.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ede;

gelezen het voorstel van 14 juli 2026 zaaknummer 510246;

gelet op artikel 125 van de Gemeentewet;

artikel 4:81 en artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb);

artikel 16 van de Leerplichtwet 1969.

Overwegende dat:

- Handhaving op de Leerplichtwet 1969 (Leerplichtwet) op verschillende manieren kan worden uitgevoerd;
- Er diverse instrumenten zijn om deze handhaving te bewerkstelligen;
- Deze instrumenten niet altijd het gewenste resultaat opleveren;
- Het opleggen van een last onder dwangsom een passend instrument is om de Leerplichtwet te handhaven;
- In de ambtsinstructie voor de leerplichtambtenaar gemeente Ede is vastgesteld dat de leerplichtambtenaar een last onder dwangsom kan opleggen;
- Beleidsregels deze reeds bestaande bevoegdheid in kaders ten behoeve van duidelijkheid en transparantie richting de burger;
- Het daarom wenselijk is om beleidsregels vast te stellen voor de toepassing van de last onder dwangsom bij de handhaving van de Leerplichtwet;
- Er een diverse en brede aanpak is om de Leerplichtwet te handhaven die preferent is aan het toepassen van een last onder dwangsom;
- Het toepassen van de last onder dwangsom bij de handhaving van de Leerplichtwet een instrument is wat als ultimum remedium wordt ingezet bij uitzonderlijke en schrijnende gevallen.

Besluit vast te stellen:

Beleidsregel 'Opleggen van een last onder dwangsom bij schoolverzuim Ede 2026'

Artikel 1. Begripsbepalingen

- Leerplichtig*: is de wettelijke verplichting kinderen onderwijs te laten volgen. Ouders/verzorgers hebben de plicht hun kind te laten leren (alle rechten en plichten staan beschreven in de Leerplichtwet 1969);
- Kwalificatieplichtig*: aansluitend op het einde van de leerplicht met 16 jaar begint de kwalificatieplicht. Jongeren die niet meer leerplichtig zijn, maar nog geen startkwalificatie hebben, zijn verplicht om voltijds onderwijs te volgen tot zij een startkwalificatie hebben gehaald, of tot de dag dat zij 18 jaar worden. Dit mag via een wettelijk erkende combinatie van leren en werken. (sinds 2007 onderdeel leerplichtwet 1969);
- Absoluut verzuim*: een jongere staat niet ingeschreven als leerling van een school overeenkomstig de bepalingen van de Leerplichtwet 1969 (art. 2 lid 1 en art. 4a lid 1 jo. art. 26 Leerplichtwet 1969);
- Relatief verzuim*: als een leerling wel staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling, maar zonder geldige reden afwezig is op de les (art. 2, lid 1 en 3, art. 4a lid 1 en art. 4c jo. art. 26 Leerplichtwet 1969);
- Luxe Verzuim*: ongeoorloofde afwezigheid (door ouders en/of leerling veroorzaakt) doordat de leerplichtige buiten de schoolvakanties om op vakantie gaat (Art. 11 Leerplichtwet 1969 in het bijzonder sub f en g in relatie tot 13a en 14);
- Leerplichtambtenaar*: de ambtenaar, door de voorzitter van het College benoemd in de functie van ambtenaar leerplicht, die de eed of belofte als bedoeld in art. 16 Leerplichtwet 1969 heeft afgelegd;
- Last onder dwangsom*: een herstelsanctie als bedoeld in artikel 5:32 van de Awb.

Artikel 2. Last onder dwangsom

In deze beleidsregel staat een beschrijving van die overtredingen waarbij het instrument van de last onder dwangsom ingezet kan worden. Per overtreding is vastgelegd wat de hoogte van de dwangsom is. Daarbij is het relevant te benadrukken dat artikel 5:32, vierde lid, van de Awb bepaalt dat het bedrag van de dwangsom in een redelijke verhouding moet staan tot zowel de ernst van de overtreding als het beoogde effect van de sanctie. Met deze wettelijke eis is rekening gehouden bij het bepalen van de

hoogte van de dwangsom. Wanneer het maximumbedrag aan dwangsommen is bereikt, kan opnieuw een last onder dwangsom worden opgelegd. Daarbij bestaat de mogelijkheid om de bedragen te verhogen, bijvoorbeeld door deze te verdubbelen.

Artikel 3. Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim als ouders/verzorgers hun kind niet inschrijven op een school en er geen vrijstelling is van deze inschrijvingsplicht. Ouders/verzorgers worden meerdere keren schriftelijk benaderd met het verzoek aan te geven op welke school hun kind staat ingeschreven. Wanneer een reactie van ouders/verzorgers uitblijft, volgt er een huisbezoek of een uitnodiging op het gemeentehuis, afhankelijk van de situatie. Indien ouders/verzorgers verwijtbaar zijn (dit betekent: bewust nalaten van de inschrijving) en hun kind niet op een school inschrijven, dan wordt het voornemen tot een last onder dwangsom naar hen toegezonden. Ouders/verzorgers krijgen meerdere kansen om de situatie te herstellen en alsnog te voldoen aan de Leerplichtwet. Blijft de inschrijving uit, dan kan een LOD worden opgelegd.

Toepassing last onder dwangsom bij absoluut verzuim:

Overtreding	Een leerplichtig of kwalificatieplichtig kind is niet ingeschreven bij een school.
Overtreders	Ouders/verzorgers van leerplichtige kinderen (artikel 3 Lpw) of van kwalificatieplichtige jongeren (artikel 4b Lpw).
Doel van de last onder dwangsom	Het beëindigen van de overtreding.
Hoogte dwangsom	€100 per schooldag dat het kind niet staat ingeschreven bij een school, met een maximum van €10.000.
Begunstigde termijn	- 5 schooldagen na brief waarschuwing opleggen LOD - 10 schooldagen voor indienen zienswijze ouders/verzorgers, na brief voornemen opleggen LOD
Karakter van de maatregel	Kan opnieuw worden opgelegd als het maximumbedrag is bereikt, waarna de dwangsom verdubbeld kan worden.
Combinatie met strafrecht	Ja, afhankelijk van de situatie

De last onder dwangsom kan in de volgende situaties worden opgelegd:

- Ouders/verzorgers hebben hun kind niet op een school ingeschreven en hebben geen beroep gedaan op een vrijstelling. Dit kan ook voorkomen wanneer een basisschool een kind heeft uitgeschreven na het advies om het kind aan te melden bij een SBO- of SO-school, maar ouders/verzorgers dit advies niet opvolgen. In 2011 heeft de gemeente Rotterdam in een dergelijke situatie een last onder dwangsom opgelegd, waarna het kind binnen drie schooldagen alsnog op een school voor speciaal onderwijs is ingeschreven.
- Het beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder a (psychische of lichamelijke ongeschiktheid) of 5 onder b (richting bezwaar) is door de strafrechter niet erkend en ouders/verzorgers hun kind daarna nog steeds niet inschrijven bij een school of onderwijsinstelling; of
- Ouders/verzorgers doen een beroep op artikel 5 onder c, maar blijven weigeren alle benodigde formulieren volledig en op tijd in te leveren.

Het vastgestelde bedrag staat in redelijke verhouding tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

Artikel 4. Relatief verzuim

Wanneer een kind of jongere ongeoorloofd verzuimt, is sprake van relatief verzuim. Ouders/verzorgers en jongeren van 12 jaar en ouder zijn verantwoordelijk voor het schoolbezoek. Eerst wordt beoordeeld in hoeverre ouders/verzorgers en/of de jongere verwijtbaar (dit betekent: schuld van het verzuim ligt aantoonbaar bij ouders/verzorgers of de jongere) zijn voor het verzuim. Als één van beiden verwijtbaar wordt geacht, volgt een officiële waarschuwing. Houdt het verzuim daarna aan, dan bepaalt de leerplichtambtenaar welk instrument het meest passend is om het schoolverzuim te beëindigen.

Toepassing last onder dwangsom bij relatief verzuim:

Overtreding	Een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere heeft in vier opeenvolgende lesweken in totaal 16 uur ongeoorloofd verzuimd.
Overtreders	- Ouders/verzorgers van leerplichtige of kwalificatieplichtige jongeren. - Jongeren van 12 jaar en ouder.

Doel van de last onder dwangsom	Het voorkomen van een toekomstige overtreding.
Hoogte dwangsom	- Ouders/verzorgers: €100 per dag dat het kind (één of meer lessen) geen onderwijs volgt, met een maximum van €5.000 per schooljaar. - Jongere: €10 per lesuur dat de jongere geen onderwijs volgt met een maximum van €5.000 per schooljaar.
Begunstigingstermijn	Niet van toepassing.
Karakter van de maatregel	Kan opnieuw worden opgelegd als het maximumbedrag is bereikt, waarna de dwangsom verdubbeld kan worden
Combinatie met strafrecht	Ja, afhankelijk van de situatie

Indien er sprake is van meervoudige problematiek, zal er in eerste instantie ingezet worden op hulpverlening. Indien ouders/verzorgers hier weigeren aan mee te werken, wordt er een proces-verbaal opge maakt om de hulpverlening via de rechter dwingend op te leggen. Is er hulpverlening aanwezig dan zal de leerplichtambtenaar in overleg met de hulpverlener bepalen of het opleggen van een last onder dwangsom het meest geëigende middel is om het schoolverzuim te doen eindigen. Blijkt gedurende het onderzoek van de leerplichtambtenaar dat het inzetten van hulpverlening geen kans van slagen heeft, of er is in het verleden al hulpverlening ingezet, maar zonder resultaat dan gaat de leerplichtambtenaar over tot het opleggen van een last onder dwangsom. Een begunstigingstermijn is niet nodig bij een last onder dwangsom voor het beëindigen van relatief verzuim. Het verzuim kan immers direct worden opgeheven door weer naar school te gaan. De last is te kwalificeren als een preventieve last omdat de overtreder wordt gesommeerd om vanaf de oplegging van de last niet meer ongeoorloofd te verzuimen.

Bij de toepassing van de last onder dwangsom bij relatief verzuim dienen de volgende richtlijnen in overweging genomen te worden:

- Een last onder dwangsom wordt ten laste van ouders/verzorgers opgelegd.
- Wanneer het kind ouder is dan 12 jaar en de ouders/verzorgers niet verwijtbaar zijn, wordt de last opgelegd aan de jongere. Ouders/verzorgers ontvangen hiervan een afschrift.
- Bij twijfel over ziekteverzuim wordt de gebruikelijke procedure gevolgd: de school meldt het verzuim bij VGGM, de arts onderzoekt de situatie en adviseert school en leerplicht. De leerplichtambtenaar zet het onderzoek voort. Wanneer het verzuim wordt beoordeeld als relatief verzuim, wordt de procedure voor het opleggen van een last onder dwangsom gestart.

Het vastgestelde bedrag staat in redelijke verhouding tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

Artikel 5. Luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim waarbij zonder toestemming van het hoofd van de school of de leerplichtambtenaar buiten de vastgestelde schoolvakanties om van school wordt verzuimd, omdat het eigen belang van ouders/verzorgers of de jongere zwaarder weegt dan het belang van het schoolbezoek. Bijvoorbeeld wegens vakantie. Om in de toekomst herhaling te voorkomen kan de leerplichtambtenaar preventief een LOD opleggen. Wanneer ouders/verzorgers al twee keer een vergelijkbare overtreding hebben begaan, of wanneer er na een eerste overtreding duidelijke aanwijzingen zijn voor herhaling, is het aannemelijk dat er opnieuw een overtreding zal plaatsvinden. In dat geval kan preventief een last onder dwangsom worden opgelegd. Hiermee worden ouders/verzorgers vooraf gewaarschuwd dat zij een geldsom moeten betalen als zij de wet opnieuw overtreden. In de afwijzingsbrief wordt daarom een passage opgenomen waarin wordt vermeld dat, indien ouders/verzorgers toch tot overtreding overgaan, het voornemen bestaat een last onder dwangsom op te leggen.

Toepassing last onder dwangsom bij luxe verzuim:

Overtreding	Zonder toestemming kinderen meenemen voor extra verlof.
Overtreder	- Ouders/verzorgers van leerplichtige of kwalificatieplichtige jongeren. - Jongeren van 12 jaar en ouder.
Doel van de last onder dwangsom	Het voorkomen van een toekomstige overtreding omdat het aangevraagde verlof is afgewezen dan wel omdat anderszins sterke aanwijzingen zijn dat zonder toestemming verzuimd gaat worden.

Hoogte dwangsom	€100 per dag, met een maximum van €10.000. Bij recidive: eenmalig €1.000.
Begunstigingstermijn	Niet nodig; het betreft hier immers het nalaten van een overtreding (toekomstig verzuim)
Combinatie met strafrecht	Ja, afhankelijk van de situatie

Het vastgestelde bedrag staat in redelijke verhouding tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsomoplegging.

Artikel 6. Bezwaar

Het opleggen van een last onder dwangsom en het voornemen daartoe zijn besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Daarom staan hiertegen rechtsmiddelen open. Dit betekent dat ouders/verzorgers of de jongere bezwaar kunnen maken tegen alle afzonderlijke besluiten in deze procedure. Er kan bezwaar gemaakt worden tegen het voornemen om een last onder dwangsom op te leggen, tegen het definitieve besluit tot oplegging van de last en tegen een besluit tot invordering wanneer de dwangsom daadwerkelijk wordt verbeurd.

Slotbepalingen

1. Dit besluit treedt in werking op 1 augustus 2026.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Beleidsregel Opleggen last onder dwangsom bij schoolverzuim Ede 2026.
3. Het besluit 'Opleggen last onder dwangsom bij schoolverzuim' van 10 juni 2014 en het besluit 'Last onder Dwangsom Leerplicht' van 15 maart 2016 komen hiermee te vervallen.

Vastgesteld in de vergadering van burgemeester en wethouders d.d. 14 juli 2026, zaaknummer 510246.

Het college voornoemd,

*drs. M. Schlebusch
de secretaris*

*mr. L.J. Verhulst
de burgemeester*